

Tko više upomoć traži oprost.

POČETAK

Kao dijamant, tvrđe od hridine, činim ti čelo. Ne boj ih se, ne dršći pred licem njihovim, jer su rod nepokoran. 15
(EZEKIEL 3,9)*

Jučer sam poslijepodne otišao igrati košarku s prijateljima. Mogli smo zapravo ići i ujutro jer je škola zatvorena i tko zna kad će opet otvoriti vrata. Nakon bombe bačene na ulaz, nitko više nije ušao u zgradu koja sad stoji onako ogrnuta mrakom, bez žive duše u njoj. Navodno se njome koriste kao skladištem za robu namijenjenu crnom tržištu, kažu da noću ondje neki održavaju sastanke i tiskaju letke. Možda ondje drže i zatvorenike.

No nastava se i dalje održava. Nastavnici su se preselili u gradsku knjižnicu, u kojoj doduše ima pokoja pukotina, ali još je iskoristiva, i nastavili su ondje raditi. Ali nakon prvih susreta, u kojima nas je nastavnik matematike zatrpao zadaćama, nismo više odlazili nego bismo se ujutro našli na tržnici ili u zračnoj luci ili gdje nas je volja, bez potrebe za povodom.

* Svi biblijski navodi preuzeti su iz: Biblija—Sveto pismo Staroga i Novoga zavjeta, prev. Ivan Ev. Šarić, Hrvatsko biblijsko društvo, Zagreb, 2011., osim navoda iz Knjige Sirahove: Biblija—Stari i Novi zavjet, prev. Ljudevit Rupčić, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2012. (op. ur.)

Igralište je na deset minuta hoda od moje kuće, blizu atletskog stadiona, na sjevernom kraju grada. Iza njega su mnoge napuštene kuće i prostranstvo požutjele trave. Neki kažu da su vojnici, povukavši se s tih položaja, minirali to područje, ali nismo to nikad povjerovali. Ako bi nam lopta otišla preko mreže, pustili bismo je da se još malo kotrlja po blatu, zatim bismo se pogledali i bacali kocku tko će otići po nju.

Nitko se ne može pohvaliti da stanuje na dva koraka od igrališta kao ja, nitko osim Zorana koji živi u obližnjoj zgradi, jedinoj još nastanjenoj: šesterokatni sivi miš usred visoke trave. Otkako su ostali bez vode, on i njegovi susjedi odlaze po nju upravo u sportski centar. Služe se kanistrima za mlijeko jer za mlijeko više nisu potrebni.

Za nekoga tko dolazi iz centra sela put je prilično dug, no svi rado dolaze. Na igralištu je lijepo, a i jedino je koje još ima mrežice na obručima (nije neko zadovoljstvo zabiti koš a da se ne čuje onaj šušanj lopte kada ude). Samo jedno odskače: crna šuma koja počinje gdje livada prestaje i raste gusto i tiho sve do vrha brda. Inače je ondje doista svijetlo, prostrano, s nešto svježeg zraka što struji, ali ne ometa igru.

Jučer sam, izašavši, samo načas pomislio na crnu šumu. Osjetio sam nešto čudno, poput slutnje, no bio je to samo osjećaj, ništa više. Pomislio sam na svoje prijatelje i stao ih jednog po jednog zamišljati kako se kreću gradom. Hodao sam, tehnicirao – bio je moj red da nosim loptu – i u mislima prelazio njihove putove kretanja: stajališta autobusa, opasna križanja, otvorene prostore koje je trebalo pretrčati, one zaklonjene gdje se može doći do daha.

Bogdan i Miran možda su prvo pošli na tržnicu da uzmu par jabuka i koji badem s tezgji koje se raščišćavaju. Neće se vratiti kući na ručak, reći će da ostaju učiti u knjižnici. Njihovi su kod kuće zacijelo razmišljali: “Što se manje krećeš, manje se dovodiš u opasnost”, te su laž prihvatili bez pogovora. Vidao sam ih u pothodniku koji od središnjeg

trga vodi na autobusni kolodvor. Stajališta su uvijek prazna jer autobusi znaju da su stalna meta pa hvataju putnike u vožnji. Bogdan je rekao Miranu da uzme zalet prije nego što izade i sada se penju stubište prema svjetlu, kao da su konjska zaprega, i to po četiri stube odjednom. Na ulazu su se ljudi natiskali i čekaju povoljan trenutak, pomalo i nesvjesno brojeći rafale. Čuju se dva, zatim duga tišina. Tko puca, tome se ne žuri: svi koji uđu u pothodnik s namjerom da nastave put, moraju izaći odatle. Bogdan i Miran se ne zaustavljaju. Zadrže dah, izađu bez gledanja i uskoče u trku u prvi autobus koji ih vodi izvan dometa pušaka. Tako je najbolje, obično i sam činim tako. Čini ti se da se tada sve zbiva brže i da manje riskiraš. Najčešće nema ni ispaljenog pucnja, kao da si uzalud trčao. Trčiš, vidiš da ti se ništa nije dogodilo, ali znaš i da bi ti se moglo dogoditi.

17

Možda su u autobusu sreli Vladu, kojeg je otac tjerao da prije nego što dođe na igru otprati sestru na posao. Vladin otac već ujutro bazdi na pivo, ali svi ga poštuju. Vratio se s fronta bez jedne ruke i sad cijele dane progoni Vladu tjerajući ga da pazi na sestru i drži je podalje od crnaca i od Rusa. Od stranaca želimo jedino cigarete, samo cigarete i ništa više: nikakvo prijateljstvo, tek pokoji kompromis. Crnci ti kažu “okay friend” ili “okay ami”, ali ako te uhvate kako njuškaš oko njihovih kamiona, nabiju te kundakom. Svejedno im se penjemo u kamione. Dovoljno je otići u dijelove grada gdje su ulice strme i uske, a promet kaotičan, u četvrtima nezahvaćenima ratom. Pri prvom zastoju kamioni usporavaju pa možeš uskočiti unutra i nagrabiti koliko stigneš (jabuke, meso u limenci, cipele). Pri drugom zastoju opet uspire: tu iskočiš i nastojiš trčati tako da ti ništa ne ispadne.

Vlado obično iskrca sestru na pola puta i ide za ostalima prema igralištu. Jučer sam mu najavio Katu i Marianu, koje on ne poznaje, ali je svejedno na sebe nabacio sasvim novu trenirku i znojnike nacionalne momčadi. Cijeli tjedan

hvalio sam se svojim prijateljicama i dok sam išao prema igralištu, unaprijed sam uživao u izrazu nevjerice na licima ostalih. Kako li će reagirati pred tim dvjema djevojkama, tako visokim i brzima da odmah izazivaju zavist? Što će reći kad ih vide kako dobro igraju, kao da nisu ženskog roda? Zamišljao sam ih kako stižu iz drugoga dijela grada, gdje se gušće dimi i gruva, autobusom oklopljenim čeličnim pločama, vječno prožetim mirisom goriva. Kata i Mariana sjede u zadnjem redu, gdje je šest mjesta uz stražnji prozor, koja su najsigurnija jer nitko ne puca kad je meta u pokretu. S njima su Dejan, Erik i Petar, koji su si uzeli u zadatak da ih nauče put do igrališta prije nego što se netko umiješa. Autobus se kretao Ulicom ministarstava. Iako je cesta ravna, ukrca se svakoga na koga se putem naiđe. Pridošlica sjedne blizu Dejana, nasmiješi mu se kao da hoće reći “nema problema, sve je pod kontrolom”, ali tad brzo spusti pogled i stopi se. U javnom prijevozu se šuti, ljudi su ravnodušni, a pred najopasnijim križanjima svi se ujednačeno pognu, istim pokretom u valu. Kao da su svi prekriveni slojem prašine, bilo oni koji idu na posao ili se vraćaju s posla, narod koji nastoji zaboraviti na rat, ali pri tome stari i izružnjuje se od straha.

Sad sigurno silaze, kažem si. Ne, čekaju na stajalištu kod cvjećarnice, koje je sigurnije. Dalje je cesta mirna barem do groblja. Poslije, prigradski neboderi otežavaju kretanje, ali se položaji snajperista mogu unaprijed odrediti: uvijek se ispred tebe nade netko tko čeka da prođe. Već izdaleka vidiš gdje počinje trčati i gdje nastavlja hodati prirodnim korakom. Vidiš ga kako se udaljava s olakšanjem, a njegova još zgrčena leđa zovu te da ga stigneš.

U tom času sasvim će sigurno čuti pucnjeve, sporadične, isprva iz daljine, zatim bliže. Naići će na prva užasnuta lica – netko će u hodu paliti cigaretu i uvlačiti dim punim plućima – i stići će do skupine skrivene iza automobila na parkiralištu, odakle gleda drugu skupinu, u bloku zgrada

pedeset metara dalje, ljude skutrene kao što su i oni. U sredini je pločnik po kojem su razbacani predmeti ispali u trku.

Dejan traži prostor, kao za kakvu akrobatsku točku. Ljudi se razmaknu, on se probije na otvoreno i svom snagom trči dalje dok mu vjetar udara u lice, a krv tuče u glavu. Erik i Petar začas ga stignu na drugoj strani ulice, opet na sigurnom. U zboru pozovu djevojke, kažu im neka se ne brinu, da dodu k njima bez ogledavanja. Kata i Mariana potrče držeći se za ruke dok im se kose vijore poput zastava, i ni taj put nitko ne zapuca. Kad prijedemo položaj snajperista, obično mu pokazujemo ružne geste, zadirkujemo ga zbog onog jedinog što zna, a u čemu nije uspio. Ne samo zato, nego i da bi se napravio važan pred djevojkama, Dejan se zacijelo junačio. Jednoga dana spustio je hlače i, izbacivši stražnjicu u smjeru snajperista, uzeo ga je vrijedati kao da ga osobno poznaje. Onaj je zapucao, ali ga nije pogodio te smo se svi valjali od smijeha, toliko da više nismo mogli prestati. Ostali nisu oduševljeni takvim izazivanjem nego nas samo gledaju s prijekorom vidljivim na licu. Radije ne misle na strijelca kao na osobu, draža im je njihova samozatajnost. Samo stoje, žene si žvaču ruž, muškarci gutaju slinu. I trk im je samozatajan. Gotovo se čini da trče jer im se trči, a ne jer im nema druge. Misle “sad će me ubiti” i samozatajno trče.

19

Djevojke, bit će, kliču, mislio sam. Dejan ih je osvojio. No zamišljao sam i tko je prešao poslije njih. Eno jedne što trči s dvije najlonske vrećice u ruci. Drške na jednoj puknu te joj se voće i ostalo raspe po pločniku. Ona napravi još nekoliko koraka, zastane, vrati se, pokuša pokupiti voće, ali iz druge joj vrećice ispadne i jedna lutka. Pucanj. Ona promrsi kletvu, zgrabi samo lutku i otrči.

Ja kad trčim, nikad ne pomislim “sad će me ubiti”. Čini mi se da trčim prema njemu umjesto da bježim. Uvijek mislim “meni se to ne može dogoditi”.

Jednoga dana pronašao sam u džepu traperica cedulju sa svojim imenom i adresom. Bila je ispisana rukopisom moje majke. Kad sam od nje zatražio objašnjenje, sva se zajapurila i viknula je na mene neka prestanem postavljati glupa pitanja. Isprva me zasmetalo što me tretira kao psa, s imenom i telefonskim brojem napisanima na ogrlici—mene, koji u kući ostavljam novčanik da mi ne smeta dok igram, a želim u igri biti lak da mogu skakati kao Dražen Petrović—ali poslije sam shvatio, i noću sam sanjao da se netko pita kako sam se zvao dok ja kraj njega ležim opružen u tišini.

20 Kad se ne ljuti, majka me miluje i kaže mi da sam ogrubio. Ja joj odgovorim da imam četrnaest godina, da mi je počela rasti brada, no ona kaže pa što, da je rat i da smo od njega svi ogrubjeli. Kaže da se moramo moliti, ali nikome se to ne da. Samo se odrasle i starce vidi kako se svako toliko pomole, ili se možda pretvaraju, budući da molitva prije rata nikome nije padala na pamet. Ja se ne stidim reći da se ne molim, osjećam samo malu grižnju savjesti jer ujutro se pretvaram da idem u gradsku knjižnicu, ali u dubini duše vjerujem da je majka shvatila da je to laž.

Kad sam stigao, na igralištu je bio samo Zoran. Drugi su još bili na putu. Čudno je to, ali osjećalo se kako je dan nekako poseban. Uzeli smo ubacivati loptu, lijeno, tek toliko da se zagrijemo, i za to vrijeme smo čavrljali.

“Znaš li da će danas doći moje dvije prijateljice?”

“Što nam dvije djevojke?”

“Kad ih vidiš kako igraju, drukčije ćeš razmišljati.”

“Djevojke ne služe igri, služe nečem drugome”, i dok se smijao, držao je loptu namještenu pred trbuhom.

I ja sam se nasmijao. Zatim se počeo glupirati s loptom, izvoditi grimase i ispuštati zvukove, dok mu nisam skrenuo pozornost na nešto što mi je upalo u oči čim sam došao. U daljini, prema gradu, s našeg položaja vidjela se neka gužva oko velikih skladišta zadruga, kao da je sve u

potpunom redu, osim što se već mjesecima više ništa nije moglo kupiti. Golema zgrada stajala je poput prazne kutije, zidova pocrnjelih od zadnjeg požara, no narod se uporno motao oko nje.

“Idu onamo iz navike. Vjerojatno ni sami ne znaju zašto. Možda ih vuku sjećanja”, reče Zoran, držeći se kao da je odrastao, vježbajući niz ubacivanja preko glave.

“Zašto onda više nitko ne ide u zoološki?” upitam ga, svjesno ga izazivajući.

“Bilo bi to ružno sjećanje”, odvrati mi suho, dobacivši mi loptu ravno u prsa.

Gotovo je sve živo u zoološkom pojedeno, “životinja po životinja”, kako kaže Zoran. On ne prelazi preko toga, ako ni zbog čega drugoga, a ono jer je njegov otac radio ondje kao čuvar. Stalno ga zapitkujem o zoološkom: volim životinje, premda me rastužuju njegove priče. Stalno ponavlja iste, a ja ih slušam. I jučer poslijepodne bilo je tako. Gadali smo isti koš, gotovo iz mjesta. Čuo se šušanj mreže, kratki odjek lopte što odskače, i Zoranov glas. Sve ostalo kao da je pridonosilo tišini. Samo je iz one mračne šume, gore u visini, vrebalo nešto zlokobno.

Prvo su pojedene ptice, najjestivije životinje koje je bilo najlakše prenositi. Ljudi su ulazili u volijere s puškama i mrežama. Kad su mu ubili jednog od dva orla, ravnatelj zoološkog je pobjesnio i drugog orla sakrio u veliku kutiju s rupama za zrak. Dva dana orao je kričao bez prestanka, zatim je samo nijemo nabijao po kartonskim stranicama kao da je živ zakopan, sve dok ga potpuni mrak i prehrana temeljena na mokrome kruhu nisu posve iscrpili. Nakon ptica na red su došle veće životinje: jeleni, antilope, zebre. Lako ih je bilo uhvatiti, pa i bez puške. Hvatili su ih zahvaljujući njihovoj gladi. Dovoljna je bila méka, antilopa bi dotrčala te bi je ubili. Često ju je trebalo raskomadati da bi se mogla prenijeti. Tako je veterinarska ambulanta nakratko postala neka vrsta mesnice.

“Jače životinje nisu dirali”, zaključio Zoran.

“To mi nisi rekao.”

“Da, nisu ih dirali, nisu se usudili. Nisu imali petlje dirati slonove i žirafe onako velike, medvjede i lavove onako ponosne, ni orangutane onako previše nalik na ljude u zatvoru.”

“Nego?”

“Nego su uginuli sami, jedan po jedan. Možda je to bilo i gore. Lavovi su pojeli svoju mladunčad, slonovi su pili mokraću, ali jedan za drugim polako su svi otišli. Samo je predvodnik orangutana dugo odolijevao. Otac mu je, kad je mogao, odnio poneku gnjilu jabuku. Zatim je odustao.”

22 “Dobro je učinio. Ili ćeš mu omogućiti da stvarno živi ili ga puštiš da ugi­ne”, rekao mu, prilično uvjeren u to. Nastojao sam zvučati ozbiljno, ali mislio sam na posljednje orangutanove dane. Tko zna je li se bio pomirio sa smrću ili je još čekao da mu netko dođe, te­pa mu i nudi mu hranu.

Na sreću, tada su počeli pristizati ostali. Djevojke su pozdravile pomalo uplašene drskim pogledima nepoznatih očiju. Vlado mi je uz uobičajeni sarkazam rekao da će idući put dovesti i svoju sestru, ali nisam se osvrtao na njega nego sam mu ih predstavio kao da nije ništa rečeno. Bogdan se lukavo nasmijeo i dodao joj loptu kao da hoće reći “da vidimo”. Kata je tu probu dočekala ravnodušno, malo se pomaknula prema kaznenom prostoru. Propela se uvis i još ostala gore nakon što je bacila loptu, opuštenu zglobo, dok je lopta silaznom putanjom ušla ravno u koš. Miran pođe da je dočeka kad se odbije, no preduhitri ga Mariana, koja je ponovila kretnju kolegice u istome stilu. Bio sam ponosan na svoje dvije prijateljice, mogao sam se naslađivati onim zgranutim pogledima, ali odlučio sam držati se kao gospodin i pozvao sam ih da se rasporede u momčadi. Mariana je to odbila, htjela je biti u ekipi s Katom. Reče da nije u formi, da ima probleme i bilo bi joj utješno ostati s kolegicom. Mariani doista nije

bilo najbolje, čak i za vrijeme utakmice njih dvije nastavljale su se dogovarati, ali svaki put kad sam htio saznati o čemu, odgovarale su mi da se to mene ne tiče, a drugi su se histerično cerekali i udarali me snažno po ramenima jer guram nos u ženske stvari.

Kavalirski smo prihvatili da djevojke budu zajedno i prvo su se odlučile na Dejana, koji ih je očito osvojio, u skladu s mojim predviđanjima. Vidio sam u mislima gologuzog Dejana kako glumi metu, s nakanom da uvrijedi neznanca, a djevojke sam zamišljao kako su zanesene njegovom hrabrošću. Poslije Dejana izabrale su mene, ali znao sam da je to zbog moje vještine, ni zbog čega drugog. Kad su momčadi oformljene, dali smo si i ime. Prije početka utakmice uvijek smo odlučivali tko smo. Svatko se pretvarao da je neki slavni igrač, obično perjanice nacionalne reprezentacije: ne one sadašnje, dakako, nego nekadašnje, koja je pobjeđivala sve u svijetu.

Igra je brzo živnula, momčadi su bile ujednačene. Igrali smo na svoj tradicionalni način: u nizu protunapada, uza stalne promjene dinamike, s pojedinačnom obranom, pomalo razvučeno, s hitrim akcijama, manje dodavanja i više gadanja izvan kaznenog prostora. Katina je ruka bila nepogrešiva. Mariana je, unatoč svojoj nevoljkosti, naveliko hvatala odbijene lopte. Bogdan je bio nezaustavljiv, pogađao je na sve strane. Miran me slijedio u stopu i dominirao svojim stasom, ali pri jedan na jedan, svaki put bih izvukao bolji kraj: prodao bih mu fintu i otišao dalje, a on bi se okrenuo iza sebe i gledao me kao što si slon gleda rep. Svako toliko izazivao sam ga tako što sam brisao znoj s dlanova o njegov trbuh — sad kad mislim na to, bude mi žao. Ispod koša laktovi su letjeli na sve strane i guralo se, sramežljivost pred djevojkama iz prvih minuta sada se raspršila. Samo nam je malo neugodno bilo miješati svoje mirise s njihovima.

Nije bilo nikoga osim nas. Čuli su se glasovi kako dozivaju da im se doda lopta, toptanje potplata o beton, ništa drugo.

A ipak, bilo je nešto u zraku. Kad god bi lopta odskočila izvan igrališta, ogledao bih se oko sebe. Kao da je otišla na kraj svijeta, a bili smo manje od pola sata udaljeni od centra. Sami: mi, potez žute trave i crna šuma.

Jasno pamtim zadnju akciju. Imali smo dva boda manje. Bogdan je pokušao izvesti bezbroj prodora, ali taj put blokirala ga je Mariana koja je odmah krenula u protunapad. Kata i ja našli smo se ispred Zorana i Vlade. Vidio sam kako mi lopta leti iznad glave, odglumio sam Kati lažno dodavanje, ali sam krenuo sam prema košu. Nisam stigao pogoditi unutar obruča.

24

Iznenada me preplave tresak i bljesak, snažan udar zraka baci me na tlo. Nekoliko trenutaka mislio sam da sam oglušio. Vidio sam Katu, Zorana i Vladu kako leže, kao i ja, vidio sam da me gledaju jednako zaglušeno kao vjerojatno i ja njih. Protunapad nas je spasio. Gledali smo se od trbuha naniže dok su po nama pljuštale krhotine koša, zemlje, kamena i krpe odjeće: da, dijelovi trenirke, traperica, majice, otežali od krvi, poput blatnih gruda. S druge strane terena bio je golemi krater, a u njemu i na rubovima bili su svi ostali. Bogdan i Miran bili su blizu, kao i uvijek, bili su mrtvi, a njihova tijela napola prekrivena razmravljenim betonom. Vidjela se samo svijetla kosa i ukočeni pogledi. Erik je sjedio i vikao da ga boli ruka, a ruka mu je bila daleko od njega. Vlado ju je podigao, ne pokazavši mu je. Izgledala je poput ruke nekog lutka, samo malo uprljana, sa znojnikom na zglobu. Zoran je otrčao kući. Njegovi su čuli prasak i naišao je na njih već na pola puta. Za Dejana se nije moglo reći točno ni gdje je zapravo bio: udovi njegova tijela bili su rasuti posvuda, bez nekog određenog središta, poput mačke kad je pregazi kamion pa je kotači raznose u komadima dok se ne očiste od svega. Mariana je dozivala svoju prijateljicu, oslonjena na lakat, traperice su joj bile razderane i gledala je kako joj duga bijela kost viri iz bedra. Kad sam joj prišao, otjerala me i stavila ruku

među noge da ne vidim kako joj iz gaćica visi tampon. Glasnije je pozvala Katu. Za razliku od Mariane, Petar je nastojao ne gledati sebe—ležao je nauznak, gledao uvis, pogleda uprta u nebo, s rukama napola u zraku, u potrazi za pomoći—a ja sam mu lagao za njegovo dobro. Govorio je kako osjeća da sav gori dok sam mu govorio da to nije ništa, zaklanjao sam mu veće rane, nastojao sam se držati kako to čine u ratnim filmovima. Igralište se dotle punilo ljudima. Prije dolaska kola hitne pomoći Petar me zamoli da mu izujem obuću i sačuvam je dok ne izade iz bolnice. Bila bi šteta da mu je ukradu nakon truda koji smo uložili da je ukrademo.

Hitna je kasnila, možda jer smo zvali civilnu službu, ali zato su reportažna kola stigla u tren oka, njih ukupno četiri. Izvjestitelji su neko vrijeme šetali uokolo i govorili razvlačeći usta, valjda su nešto psovali. Zatim su se maknuli u stranu. Jedan od njih dao nam je znak da se maknemo i uskoro je počeo nešto govoriti na svojem jeziku, s reflektorom uperenim u lice. Kata mu reče: “Prokleti govнару.” Vlado mu reče: “Usrani stranac.” Ovaj ne shvati ni riječi i oboma odgovori: “*Okay, okay friends.*”

Odrasli su nas htjeli udaljiti od naših ranjenih prijatelja, koje su uzeli pod svoje. Zadržavali su nas, grlili nas, ali mi smo pružali otpor sve dok ih nisu odveli: ne kolima hitne pomoći, koja su stigla tek kad je sve već bilo gotovo, nego karavanima lokalne policije. Smješteni su u prtljažni prostor, svatko sa svojim stvarima, Erik sa svojom rukom umotanom u plahtu. Njihovi su krici zagušeni žamorom ljudi te nam se, dok su odlazili, činilo kao da šute.

Od jutros razmišljam o orangutanu iz Zoranove priče. Ispričao sam je majci kad me probudila. Rekao sam joj i da radije ne bih neko vrijeme išao u knjižnicu, na što me pomilovala poput djeteta. Poslijepodne ipak nisam više mogao ostati kod kuće, nisam izdržao. U mislima mi je bio orangutan, morao sam ići na igralište. Kao da

je ondje i čeka me, omršavio, oblih očiju i trbuha napetog poput bubnja.

Na igralištu sam zatekao Zorana i Vladu. Ubrzo je stigla i Kata, došla je iz bolnice: “Nisu mi dali da ih vidim, rekli su da je Mariana izvan opasnosti, ali više neće moći hodati. Erik će ostati bez ruke, a Petar neće još dugo živjeti.” Naša začudenost što smo ondje, sve četvero, potraje neko vrijeme. Polje je bilo posuto iverjem. Svakojakog je smeća bilo nabacano na rubu kratera. Zamolio sam Zorana da nam govori o zoološkom i dok je pripovijedao, uzeo sam prekapati po kršu, tek tako, bez neke svrhe, bez nekog određenog razloga. Drugi su me rastreseno oponašali.

26 Životinje su trčale u Zoranovim riječima, a mi smo virili u jamu, među drvenim gredama, komadima željeza i kamenim gromadama — ja sam čekaao orangutana. Najedanput se ukaže lopta, moja lopta. Zoran je uzme i, ne prekinuvši naraciju, odbijajući loptu o beton zaputi se prema preživjelom košu. Opet je na igralištu vladala tišina. Opet nas je šuma gledala i mi nastavismo igru.